

Bry deg

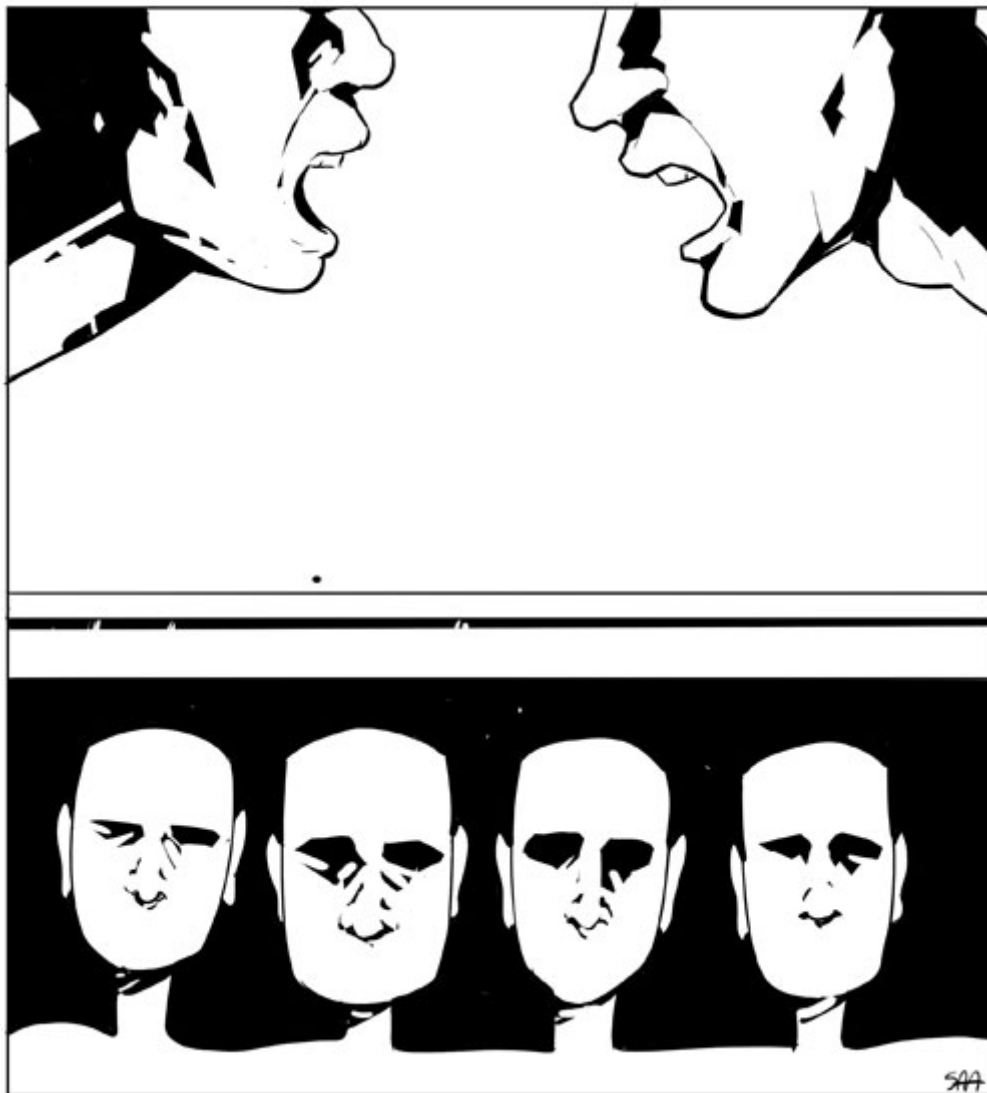
Det er noe halvveis over debattene om psykisk helse. For politikerne debatterer jo aldri de viktigste spørsmålene.

TEKST

Svein Tor e Marthinsen

PUBLISERT 6. august 2013

PSY
KOL
OGI

ILLUSTRASJON: SIMEN AUGUST ASKELAND

DEBATT : STORTINGSVALGET 2013

13. juni var det duket for partilederdebatt på TV2. En opptakt til den valgkampen vi nå er midt inne i. Etter en innledende runde om regjeringsalternativer og skatt skulle våre fremste politikere debattere psykisk helse. Debattleder Oddvar Stenstrøm satte sørgmodige øyne i oss seere og sa: «Etter hjerte- og karsykdommer så er det psykiske lidelser som er mest utbredt her i landet. Likevel har myndighetene klart å legge ned 1600 døgnplasser i psykisk helsevern. 13 000 står i psykisk helsekø. Er dette ansvarlig helsepolitikk, Jens Stoltenberg?» Agendaen var satt.

1. Det vi har gjort, er å legge om slik at det er færre plasser og flere som får behandling, sa Jens.
2. Jeg mener det går altfor fort, sa Erna.
3. Det er viktig at kommunene får bruke tid til å bygge opp kompetansen de trenger, sa Liv Signe.
4. Vi må ha en opptrappingsplan med øremerkede midler, sa Siv.
5. Vi må sette de med de største behovene først, ikke de som det går an å tjene penger på, sa Audun.
6. Problemet med regjeringen er at den har bygd ned alt som er av ideelle og private plasser, sa Trine.
7. Vi må ha langt større ambisjoner enn de styrende har i dag, sa Knut Arild.

Tause om det viktigste

Og slik gikk debatten. Debatten om behandling, om behandlingsplasser og om nyansene i de ulike politiske løsningene på disse utfordringene. Eller problemene om du vil. Viktig debatt. En debatt som vi kommer til å se og høre mer til fram mot valget 9. september. Fordi helse nesten alltid er blant de sakene som det snakkes mye om før et valg, og fordi helse ser ut til å bli ekstra viktig i år. Jeg har i alle fall ikke tidligere sett så høye helsetall som flere målinger av velgernes saksprioriteringer nå viser. Det er nok ingen tilfeldighet at statsministeren satte sitt aller beste kort, Jonas Gahr Støre, på helse i god tid før valget. Helseslaget må vinnes skal det være fnugg av realisme i håpet om rødgrønt gjenvalg.

«Behandling er jo et politisk ansvar, men ikke forebygging?»

Men det er noe halvveis over de psykisk helselaterte debattene. For politikerne debatterer jo aldri de viktigste spørsmålene: Hvorfor får så mange mennesker psykiske problemer? Hva kan vi gjøre for at folk ikke havner i helsekøene? Mitt dykk ned i de partipolitiske stortingsprogrammene 2013–17 bekrefter inntrykket av en politikerstand som stort sett er enige om at tilbudet i dag ikke er godt nok, som har litt ulike løsninger på hvordan det skal bli bedre, men som ikke vil si noe om hva de, og vi, kan gjøre for å forebygge psykiske problemer. Er det ikke politikernes ansvar? Behandling er jo et politisk ansvar, men ikke forebygging?

Den nødvendige debatten

For kort tid siden gikk min musematte i stykker. Jeg nevnte det for min kone og dagen etter hadde hun med seg en ny musematte til meg fra jobben sin. Hun jobber i Helsedirektoratet, og matten var laget av Rådet for psykisk helse. Da jeg skulle skrive denne artikkelen, tittet jeg for første gang etter for å se hva som faktisk står på matten. Og det viser seg å være 10 råd for et inkluderende arbeidsmiljø. Første råd er: «Bry deg. Alle trenger å bli sett og verdsatt».

Bry deg. De to ordene fikk tankene mine til å fare i retning av ei dame som virkelig bryr seg. Ei dame jeg ble kjent med «virtuelt», men som er høyst reell. Kristin Oudmayer heter hun. Hun har skrevet en hel bok om å bry seg. Og ikke bry seg. En mobbebok. Hun holder inspirasjonsforedrag og leder UNICEFS prosjekt «Den ene». Essensen er at du kan være den ene. Det ene mennesket som bryr seg om et annet menneske. Et «bryderi» som gjør at det mennesket redde fra å bli mobbet.

Å bry seg. Å kanskje være den som kan hjelpe den andre bort fra tankemønstre som kunne ledet til psykiske lidelser, det er minst like viktig innenfor psykisk helse. Jeg kan være den ene. Oddvar Stenstrøm kan være den ene. En partileder kan være den ene. Tenk om vi før valget, eller aller helst: etter valget, får denne debatten: Psykiske lidelser er utbredt her i landet, sier Oddvar. Hva kan vi gjøre med det?

1. Det vi bør gjøre er å bry oss mer, sier Jens.
2. Jeg er helt enig, sier Erna.
3. Det er viktig at alle blir sett, sier Liv Signe.
4. Og hørt, sier Siv.
5. Samt verdsatt, sier Audun.
6. Vi har vært for lite opptatt av forebygging, sier Trine.
7. Men nå har vi forstått at alle kan være den ene, jeg også, sier Knut Arild.

Blogg: <http://sveintoremarthinsen.blogspot.com> Twitter: @stmarthinsen

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 50, nummer 8, 2013, side

TEKST

Svein Tor e Marthinsen, Valganalytiker